

561 – EKSAMEN I

ÅRSREGNSKAP OG GOD REGNSKAPSSKIKK

I henhold til rammeplan(er) for treårig revisorutdanning
av 25.06.2003

Onsdag 5. mai 2010
kl. 0900 - kl. 1500

Oppgavesettet består av 9 sider, inklusive denne siden.

Tillatte hjelpemidler

- Revisors håndbok
- Norges Lover / særtrykk eller samlinger av lover uten kommentarer
- Skattelovsamling (Jacob Jarøy eller Ole Gjems-Onstad)
- Rente- og annuitetstabeller
- Batteridrevet kalkulator

Hvis oppgavene inneholder ufullstendige eller uklare opplysninger, må du selv ta nødvendige forutsetninger. Disse bør gå klart fram av besvarelsen.

Begynn på nytt ark for hver oppgave.

Besvarelsen skal ikke skrives med blyant.

Ved løsning av oppgavene skal det henvises til aktuelle lovregler og regnskapsstandarder. Ta hensyn til skatt ved løsning av den enkelte oppgave med mindre det spesifikt fremgår av oppgaven at du skal se bort fra skatt.

Oppgave 1 (60 min.)

Det foreløpige regnskapet til Opus AS for 2009 viser et resultat før skatt på kr 1 000 000.

I balansen framgår blant annet følgende poster før disponering av resultat før skatt i 2009:

<u>Balanse</u>	<u>31.12.09</u>	<u>31.12.08</u>
Aksjekapital	500 000	500 000
Annen egenkapital	850 000	850 000
Utsatt skattforpliktelse	63 000	63 000
Betalbar skatt	0	350 000
-----	----	----
Sum egenkapital og gjeld	7 300 000	6 750 000

For øvrig får du følgende opplysninger:

Pr. 31.12.2009 hadde selskapet positive forskjeller på kr 75 000. Eneste permanente forskjeller i 2009 besto av ikke fradragsberettigede kostnader på kr 15 000. Utlignet skatt for 2008 var kr 351 500.

Forutsett at det ikke skal utbetales utbytte for 2009.

Selskapets skattesats er 28 %.

Spørsmål a)

Beregn resultatregnskapspostene "Skattekostnad" og "Årsresultat" og balansepostene "Annen egenkapital", "Utsatt skatteforpliktelse" og "Betalbar skatt" for regnskapet pr. 31.12.2009.

Spørsmål b)

Beregn maksimalt utbytte pr. 31.12.2009. Ta selv nødvendige forutsetninger.

Etter at revisjonen var ferdig avsluttet forlangte revisor at følgende to korreksjoner skulle gjennomføres for å kunne avgi en "ren" revisjonsberetning og signere relevante ligningsdokumenter:

- varelageret må nedskrives med kr 125 000 på grunn av ukurans
- en foretaksbot på kr 10 000 som selskapet har ført som fradragsberettiget må korrekt føres som ikke fradragsberettiget

Spørsmål c)

Vis hvilke endringer på de ulike regnskapslinjene i resultatregnskapet for 2009 og balansen pr. 31.12.2009 disse to korreksjonene medfører.

Spørsmål d)

Beregn hva maksimalt utbytte pr. 31.12.2009 blir nå. Ta selv nødvendige forutsetninger.

Oppgave 2 (75 min.)

Lotte & Kall AS driver innen bygg og anlegg. Selskapet er et lite selskap iht. regnskapslovens bestemmelser, og har kun kapasitet til å håndtere et fåtall prosjekter av gangen. Selskapet har bl.a. inngått en kontrakt om bygging av et tilbygg og arbeid knyttet til fasaden til det gamle bygget. Oppdragsgiver er et stort norsk firma som er lokalisert i Oslo.

Total anbudssum i følge inngått kontrakt er 14 millioner kroner. Prosjektet ble igangsatt i begynnelsen av 2008, og skal være ferdigstilt i løpet av 2010. Lotte & Kall AS utarbeidet i slutten av 2007 følgende budsjett for hele prosjektet (for å forenkle oppgaven settes salgs-/administrasjonskostnadene lik kr 0):

Direkte materialer	4 000 000
Direkte lønn	2 500 000
Indirekte variable tilvirkningskostnader	2 000 000
Indirekte faste tilvirkningskostnader	1 000 000
Tilvirkningskost	<u>9 500 000</u>

Ved utgangen av 2008 var det påløpt i følge selskapets interne økonomisystem følgende kostnader:

Direkte materialer	1 200 000
Direkte lønn	750 000
Indirekte variable tilvirkningskostnader	600 000
Indirekte faste tilvirkningskostnader	300 000
Tilvirkningskost	<u>2 850 000</u>

Forventet totalkostnad ved utgangen av 2008 var fremdeles iht. budsjett. Anta at oppgjøret på 14 millioner kroner finner sted i slutten av 2010, og at kunden har stilt en bankgaranti for beløpet (eneste betingelse for utbetaling er at prosjektet er 100 % ferdigstillelse innenfor de spesifikasjoner som er nedfalt i kontrakten).

Spørsmål a)

Vis regnskapsføringen (inkl. behandling av skatt) av kontrakten i 2008 når Lotte & Kall AS har lagt fullført kontraktsmetode til grunn for vurderingen. Anta at selskapet vurderer varer i arbeid til full tilvirkningskost.

Spørsmål b)

Anta at Lotte & Kall AS i stedet legger til grunn løpende avregning med fortjeneste. Vis regnskapsføringen (inkl. skatt) i 2008 med denne nye antakelsen. Anta at fullføringsgraden beregnes på grunnlag av tilvirkningskost.

Anta at oppgjøret ikke i sin helhet blir utbetalt ved ferdigstillelse, men at det utbetales et å konto honorar på 4 millioner kroner i 2008 (samme beløp i 2009). Med unntak av spørsmålet nedenfor, skal du se bort fra denne informasjonen i resten av oppgaven.

Spørsmål c)

Hvordan vil å kontobetalingen i 2008 ev. påvirke din løsning av spørsmål (a) (b).

Ved utgangen av 2009 var det påløpt følgende kostnader i 2009:

Direkte materialer	1 600 000
Direkte lønn	1 000 000
Indirekte variable tilvirkningskostnader	800 000
Indirekte faste tilvirkningskostnader	<u>400 000</u>
Tilvirkningskost	3 800 000

I begynnelsen av januar 2010 viser det seg ganske snart (før avleggelsen av selskapets årsregnskap) at det vil påløpe 8 millioner i 2010 for å ferdigstille prosjektet. Merk at dette skyldes en gjennomgang av selskapets budsjetter knyttet til den konkrete anleggskontrakten vi har behandlet i denne oppgaven, og ikke et resultat av en konkret hendelse.

Spørsmål d)

Vis regnskapsføringen (inkl behandling av skatt) for 2009 når Lotte & Kall AS benytter fullført kontraktsmetode. Anta at selskapet fortsatt vurderer varer i arbeid til full tilvirkningskost.

Spørsmål e)

Anta at Lotte & Kall AS i stedet legger til grunn løpende avregning med fortjeneste. Vis regnskapsføringen (inkl. skatt) i 2009 med denne nye antakelsen. Anta at fullføringsgraden beregnes på grunnlag av tilvirkningskost.

Spørsmål f)

Etter IFRS er det forbud mot å benytte fullført kontraktsmetode. Vurder kort om dette forbudet normalt har noen praktiske konsekvenser for norske virksomheter som ønsker å utarbeide sitt årsregnskap etter både IFRS og Norsk GRS.

Oppgave 3 (60 min.)

Sommerhandel AS har noe overskuddslikviditet etter sommersesongen og har kjøpt en del kortsiktige aksjer. Selskapet er et øvrig foretak, det vil si ikke lite foretak. Svarene i denne oppgaven skal gis før skatt.

Fra kontoen for aksjer får du oppgitt følgende kjøp:

15.8.09	10 000 aksjer i Orkla ASA	kr 450 000
16.8.09	2 500 aksjer i Smart AS	kr 650 000
20.8.09	1 000 aksjer i Yara ASA	kr 180 000
01.10.09	10 000 aksjer Orkla ASA	kr 520 000
02.10.09	1 000 aksjer i Rask AS	kr 210 000
15.11.09	5 000 aksjer i Smart AS	kr 1 600 000

Pr. 31.12.09 har du samlet disse verdiene:

Orkla ASA børskurs	57
Yara ASA børskurs	160
Smart AS markedsverdi	310
Rask AS markedsverdi	190

Spørsmål a)

Hvilken verdi skal aksjene vurderes til pr. årsoppgjøret 31.12.09, og hvilke resultatposter påvirkes av aksjene?

Sommerhandel AS selger 10 000 aksjer i Orkla ASA 1.3.2010 til kr 50 pr. aksje og 6 000 aksjer i Smart AS til kr 315 pr. aksje.

Spørsmål b)

Hvordan blir resultatregnskapet påvirket av disse to salgene?

Spørsmål c)

Hvordan hadde svarene under spørsmål (a) og (b) blitt dersom Sommerhandel AS var et lite foretak som ønsket å benytte seg av alle mulige forenklingsregler for små foretak?

Oppgave 4 (75 min.)

Eiendomsspar AS eier bygget Storgata 187 med Reklame og sånn AS som eneste leietaker. Selskapet opplever vanskelige tider fordi markedsverdien på bygget har falt markert. Rentene på lånet har også steget markant det siste året.

Utdrag av foreløpig regnskap for Eiendomsspar AS ser slik ut:

Resultatregnskap	2009	2008
Salgsinntekter	2 400 000	2 400 000
Avskrivninger	?	1 000 000
Diverse driftskostnader	400 000	400 000
Sum driftskostnader		1 400 000
Driftsresultat	?	1 000 000
Finanskostnad	-1 100 000	-1 000 000
Resultat før skattekostnad		0
Skattekostnad		0
Årsresultat	?	0

Balanse pr. 31.12.	2009	2008
Storgata 187	?	25 000 000
Kundefordringer	750 000	600 000
Andre omløpsmidler	200 000	250 000
Sum eiendeler		25 850 000
Egenkapital	?	5 600 000
Pantelån	19 000 000	20 000 000
Sum kortsiktig gjeld	450 000	250 000
Sum gjeld og egenkapital		25 850 000

Gjeldende leie er kr 200 000 pr. måned, som faktureres forskudd pr. måned med kr 250 000 inklusiv mva. Gårdeier regner med at kr 400 000 i direkte kostnader pr. år fremover slik at bedriften har kr 2 000 000 i netto husleieinntekt (tilsvarende det regnskapet for 2009 viser).

Netto markedsverdi ved salg av Storgata 187 pr. 31.12.09 er kr 18 mill.

Du kan forutsette at leien vil vare for all fremtid, og bruke diskonteringsrente på 10 %. (Husk at med evigvarende kontantstrøm kan du diskontere ved hjelp av formelen: Årlig innbetaling dividert på rentesats.)

Pr. 31.12.08 er det ingen midlertidige forskjeller mellom regnskap og skatt.

Avtalen om pantelånet innholder en klausul om at dersom egenkapitalen i regnskapet er under 20 % skal ett av følgende to ting skje:

- 1) Eierne skyter inn mer egenkapital innen 31. mars året etter. (I dette tilfelle vil det si 31.3.2010)
- 2) Lånet må gjøres opp i løpet av neste regnskapsår. (I dette tilfelle vil det si i løpet av 2010).

Du vet at eierne har hverken vilje eller evne til å skyte inn mer egenkapital. Det er heller lite sannsynlig at selskapet får lån i andre banker, og salg av eiendommen i løpet av 2010 ansees derfor som mest realistisk. Uten bygning vil selskapet være tomt og vil antagelig bli oppløst.

Spørsmål a)

Vurder bygget Storgaten 187 pr. 31.12.2009. Hva blir resultat og balansepostene knyttet til bygget for 2009?

Reklame og sånn AS går konkurs 30. januar 2010. Eiendomsspar AS har en utestående fordring på kr 1 000 000 ved konkursen, som er fire måneders leie. Leiemarkedet er i starten av 2010 er dårlig og eiendomsmegler anslår at markedsleie for en ny leieavtale vil ligge 20 % under leien Reklame og sånn AS har betalt.

Spørsmål b)

Hvilken betydning får de nye opplysningene for regnskapet i 2009? Hvordan vil du klassifisere endringene i resultatregnskapet?

Spørsmål c)

Sett opp et komplett resultat og balanse for 2009. (Du trenger ikke skrive opp 2008-tallene som sammenligningstall)

Styreleder og daglig leder i Eiendomsspar AS kontakter deg og sier at de er veldig sikre ut fra naturlige konjunktursvingninger at eiendomsverdiene vil stige igjen senest om 3-4 år. De har hørt at regnskapsloven sier at man kan unnlate å nedskrive dersom et verdifall ikke forventes å være varig.

Spørsmål d)

Lag et kort notat der gjør rede for nedskrivningsplikten.

Gå tilbake til situasjonen i spørsmål (a).

Spørsmål e)

Ville din løsning vært annerledes dersom Eiendomsspar AS hadde benyttet IFRS ved utarbeidelsen av regnskapet for 2009.

Legg til grunn at egenkapitalen pr. 31.12.09 er lavere enn 20 %.

Spørsmål f)

Vurder hvordan pantelånet skal klassifiseres i balansen pr. 31.12.09

Oppgave 5 (90 min)

01.01.2009 kjøpte selskapet Kapitalsterk AS [KS AS] 75 % av aksjene i selskapet Tom, Ping, Pong AS [TPP AS] for kr 500 000. Balansen til de to selskapene pr. 31.12.2008 (dvs. før selve oppkjøpet) er følgende:

	KS AS 31.12.2008	TPP AS 31.12.2008
Anleggsmidler	1 200 000	900 000
Omløpsmidler	1 700 000	-
Sum eiendeler	2 900 000	900 000
Aksjekapital	400 000	300 000
Annen egenkapital	-	-
Gjeld	2 500 000	600 000
Sum gjeld og egenkapital	2 900 000	900 000

Anta at aksjene i TPP AS blir finansiert ved låneopptak.

I forbindelse med oppkjøpet er det identifisert (brutto) merverdier i anleggsmidlene på kr 300 000. Ved regnskapsføring av denne merverdien føres utsatt skatt til nominell verdi. Det er ingen utsatt skatt (utsatt skattefordel) i de to selskapene på oppkjøpstidspunktet.

I forbindelse med oppkjøpet ble gjenværende økonomisk levetid for anleggsmidlene vurdert til 10 år. Eventuell goodwill avskrives over 5 år.

Spørsmål a)

Beregn majoritetens goodwill (ev. negativ goodwill) i forbindelse med oppkjøpet.

Spørsmål b)

Utarbeid konsernbalansen på oppkjøpstidspunktet pr. 01.01.09. Anta at det kun tilordnes goodwill til majoriteten.

Spørsmål c)

Hvordan ville din løsning i spørsmål (b) blitt påvirket hvis du også hadde tilordnet goodwill til minoriteten. Det er tilstrekkelig å vise endringene (dvs. ikke nødvendig å utarbeide en ny konsernbalanse på oppkjøpstidspunktet). Ta nødvendige forutsetninger.

Spørsmål d)

Forklar kort hvordan goodwill behandles i konsernregnskapet etter IFRS.

I begynnelsen av 2009 blir samtlige anleggsmidler i TPP AS solgt til en uavhengig part for kr 1 200 000. Balanseført verdi på salgstidspunktet er kr 900 000 (ingen avskrivninger i 2009). Daglig leder i TPP AS ønsker ikke å benytte gevinst-/tapskonto knyttet til dette salget, og hele gevinsten blir derfor beskattet i 2009 (skattemessige og regnskapsmessige verdier er sammenfallende).

I løpet av 2009 selger KS AS varer til TPP AS for kr 200 000. Anskaffelseskost for disse varene er kr 100 000. Pr 31.12.09 ligger 50 % av disse varene på lager, og resten er videresolgt utenfor konsernet.

TPP AS selger også varer til KS AS. Dette salget utgjør kr 50 000 i løpet av 2009, hvor kostpris er kr 30 000. Ingen av disse varene er videresolgt til kunder utenfor konsernet.

Selskapsregnskapene til de to selskapene er følgende for regnskapsåret 2009:

	KS AS 2009.	TPP AS 2009.
Salgsinntekter	1 900 000	1 300 000
Gevinst salg anleggsmidler		300 000
Kostnader eksl. avsk.	960 000	1 300 000
Avskrivninger	240 000	-
Driftsresultat	700 000	300 000
Netto finanskostnad	-	-
Resultat før skattekostnad	700 000	300 000
Skattekostnad	196 000	84 000
Årsresultat	504 000	216 000

	KS AS 31.12.2009	TPP AS 31.12.2009
Anleggsmidler	2 160 000	-
Aksjer i datter	500 000	-
Omløpsmidler	940 000	1 200 000
Sum eiendeler	3 600 000	1 200 000
Aksjekapital	400 000	300 000
Annen egenkapital	504 000	216 000
Gjeld	2 500 000	600 000
Betalbar skatt	196 000	84 000
Sum gjeld og egenkapital	3 600 000	1 200 000

Aksjene i TPP AS er vurdert etter kostmetoden i selskapsregnskapet til KS AS.

Spørsmål e)

Beregn konsernresultatet for 2009, samt resultatandelen til majoritet og minoritet.

Spørsmål f)

Beregn egenkapitalen til majoriteten pr 31.12.09 og egenkapitalen til minoriteten pr 31.12.09.

Spørsmål g)

Anta at aksjene i TPP AS ikke vurderes etter kostmetoden i selskapsregnskapet til KS AS, men etter egenkapitalmetoden. Hva blir i så fall den balanseførte verdien av aksjene TPP AS i selskapsregnskapet pr 31.12.09 til KS AS? Er det andre poster i balansen til KS AS som påvirkes når egenkapitalmetoden benyttes? Vis med beregninger, samt henvis til relevante bestemmelser.